

Eusebi COROMINA i Josep M. MESTRES (cur.)

Aspectes de terminologia, neologia i traducció

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2010, p. 119-131

DOI: 10.2436/15.2503.02.14

La fixació i la difusió de la terminologia tipogràfica

JOSEP M. MESTRES

SCATERM, Institut d'Estudis Catalans

Barcelona

ESTHER MONZÓ

Univesitat Jaume I

Castelló

Resum

En aquesta comunicació es presenta el projecte de redacció d'un glossari terminològic multilingüe sobre arts gràfiques en què els termes i llurs significats més rellevants estiguin situats en el context natural d'un discurs sobre les parts i la confecció del llibre, amb l'afegit d'il·lustracions que complementin les informacions escrites. La correcta selecció dels termes del glossari multilingüe i, especialment, la dels termes que es definiran marginalment en el text redactat serà essencial perquè els usuaris puguin trobar les equivalències dels termes contemporanis de les arts gràfiques i permetre consultar la definició i la posada en context dels termes més bàsics i habituals de l'edició de publicacions actual.

PARAULES CLAU: arts gràfiques, glossaris multilingües, terminologia, tipografia.

Abstract: *The fixing and dissemination of typographic terminology*

This communication presents the project for the drafting of a multilingual terminology glossary on graphic arts in which the terms and their most relevant meanings are located in the natural context of a discourse on the parts and preparation of the book, with an addendum of illustrations that complement the written information. The proper selection of the terms of the multilingual glossary, and particularly that of the terms that will be defined marginally in the written text, will be essential for users to be able to

find the equivalents of the contemporary terms in graphic arts and render it possible to query the definition and the context of the most basic and usual terms in current publications.

KEY WORDS: graphic arts, multilingual glossaries, terminology, typography.

1. L'ORTOTIPOGRAFIA DELS TEXTOS EN GENERAL

Arran de l'adveniment de la informàtica, a mitjan segle xx, i especialment de l'aparició de les aplicacions informàtiques específiques de processament de textos i d'autoedició, des de la darrera dècada del segle passat, els aspectes tipogràfics i d'edició de textos han experimentat una autèntica revolució i generalització, la qual ha comportat també una vulgarització —en el sentit etimològic no connotat de 'practicat pel comú de les persones'— igualment generalitzada, amb la consegüent pèrdua de qualitat dels textos produïts per aquesta nova legió de professionals poc preparats tipogràficament dedicats al disseny, a la composició i a la maquetació de textos amb vista a l'edició.

La formació inadequada o, en alguns casos, la manca absoluta de coneixements sobre tipografia causen veritables estralls en els textos que es publiquen actualment. La desaparició dels revisors de proves de les editorials i les impremtes ha agreujat el problema, ja que els correctors en general també mostren, en més o menys mesura, aquestes mancances i no són capaços d'identificar moltes incorreccions tipogràfiques que s'esmunyen en els textos fotocompostos, amb la qual cosa difícilment es pot evitar que arribin al carrer o a la Xarxa textos realment deficients des d'aquest punt de vista.

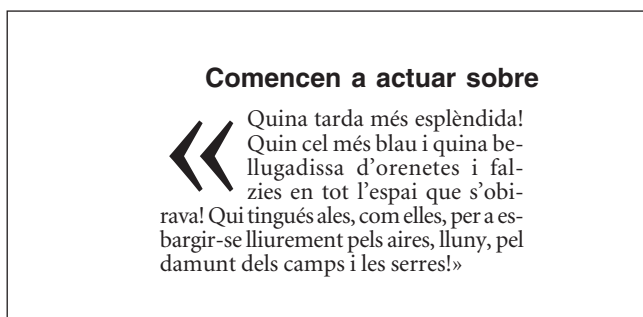

FIGURA 1. Una «lletra» capitular que no fa honor al seu nom¹

1. *El Punt* (7 setembre 2009).

En la figura 1, no cal tenir gaires coneixements tipogràfics per a veure que les cometes baixes no són cap «lletra», ni capitular ni de cap altra mena. Si tenim en compte que, en una pàgina de diari com aquesta, una caplletra és bastant ostensible visualment, costa d'entendre que hagi pogut passar tots els filtres de qualitat de la publicació sense que ningú no se n'hagi adonat.

En aquest cas, la solució tipogràfica és posar les cometes i la cu inicial amb el mateix cos, com podem veure en la mostra de sota.

«Quina tarda més esplèndida!

Tanmateix, els entesos en tipografia saben que no n'hi ha prou de compondre la primera lletra del text en majúscula, fet no gaire conegut —aparentment— en el diari de la figura 2, en què s'ha compost l'apòstrof que segueix la caplletra amb el cos del text general i no amb el de la caplletra.

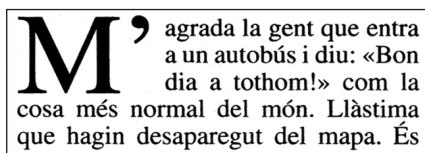

FIGURA 2. De vegades, no n'hi ha prou amb la caplletra tota sola²

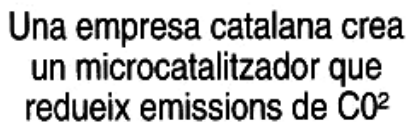
Efectivament, el cos de la caplletra s'encomana als signes ortotipogràfics que la precedeixen i la segueixen. Així, unes quantes pàgines més endavant del mateix exemplar d'aquest diari recull correctament la caplletra i l'apòstrof que la segueix (figura 3). (No entrarem a comentar que la paraula de què fa part la caplletra s'hauria de compondre, preferiblement, en versaleta o en caixa alta.³)

2. *El Punt* (16 abril 2010), p. 14.

3. És a dir, en majúscula.

FIGURA 3. Una caplletra com Déu mana⁴

Un altre aspecte interessant de comentar és la representació de les abreviacions científicotècniques en els mitjans de comunicació, que de vegades és bastant deficient. Vegem-ne una mostra en la figura 4.

FIGURA 4. No saber química no ens estalvia saber tipografia⁵

En aquesta figura, corresponent al titular d'una notícia composta a doble columna, la incorrecció pertany a l'àmbit científicotècnic: sembla incompreensible que, tant com s'ha parlat dels gasos que provoquen l'efecte d'hivernacle en l'atmosfera terrestre, sobretot els clorofluorocarburs (CFC) i l'anhídrid carbònic (CO_2), encara hi hagi professionals dels mitjans de comunicació que no sàpiguem com se simbolitza la molècula d'aquest darrer compost i que les fórmules de les molècules poden portar subíndexs, però no superíndexs. Tanmateix, des del punt de vista tipogràfic, encara és més greu confondre una O (majúscula) amb un zero; ja que cal tenir en compte que aquesta mateixa grafia errònia apareix també dins el cos de l'article que és encapçalat amb aquest titular.

En aquest cas, la solució tipogràfica és ben senzilla de trobar si es consulta qualsevol obra especialitzada: « CO_2 ».

La desconexió de la terminologia i, sobretot, dels conceptes tipogràfics que s'hi amaguen és de vegades tan abassegadora que s'evidencien fàcilment per la pràctica que podem veure en tota mena de textos publicats, els quals acaben semblant més treballs d'escola, que no pas treballs professionals d'impremta (les mostres que podem veure en les figures de 5 a 8 han estat triades a l'atzar d'obres de la nostra biblioteca). Hem d'advertir, però, que la responsabilitat d'aquestes deficiències no s'ha d'atribuir als autors del text, sinó a l'editorial que el publica, que no ha posat els mitjans ni els controls necessaris perquè això no passi.

4. *El Punt* (16 abril 2010), p. 48.

5. *El Punt* (18 abril 2009).

1. *Mètode de recerca*

Aquest treball podem situar-lo en el marc de la recerca dialectal, concretament en l'estudi de la variació diatòpica de la llengua, és a dir, l'estudi del dialecte segons l'espai. Dels diferents mètodes que s'usen en aquest camp, el nostre estudi hem d'encabir-lo en l'anomenat *mètode geogràfic*, i dins del mètode geogràfic el que es coneix com a *geolingüística* (estudi d'uns aspectes lingüístics, ús de les preposicions *per* i *per a* i ús dels verbs *ser* i *estar*, en determinades poblacions, en aquest cas poblacions de les comarques del Segrià i del Pla d'Urgell, per descriure quina distribució geogràfica hi ha). Bàsicament, el procediment que hem seguit és: ús d'una preenquesta, creació d'una enquesta, selecció de localitats, selecció d'informants, obtenció de les dades i estudi lingüístic a partir de les dades obtingudes.

1.1. PREENQUESTA

A l'hora d'iniciar un estudi d'aquest tipus és interessant saber quina mena de realitat dialectal tenim del tema que volem analitzar, és a dir, quin és l'estat de la qüestió. Una

FIGURA 5. Falta de domini dels recursos tipogràfics i de la disposició dels elements de la pàgina: els títols⁶

Amb relació a la figura 5, hem de dir que els programaris actuals de tractament o processament de textos faciliten enormement la presentació dels nostres documents d'una manera aparentment professional. Sovint, però, les solucions que proposen aquests programaris (que no pertanyen a la nostra cultura tipogràfica, no ho oblidéssim pas) són massa simplificadores o fins i tot inadequades.

En el cas dels títols d'apartat, hom confon de vegades el tipus de lletra de l'enunciat del títol amb el del número que identifica l'apartat, i aquesta confusió ha estat abonada totalment per aquests programaris. Generalment, en tipografia s'accepta que el tipus de lletra dels títols i subtítols d'apartat variï segons el nivell de jerarquia en què es troben. Aquest recurs gràfic, si es combina adequadament, permet als lectors de reconèixer el nivell de l'apartat en què es troben simplement pel tipus de lletra emprat, que sempre hauria d'anar de més vistent a menys vistent (per exemple, negreta rodona → regular cursiva → regular rodona).

6. Josep M. BOLADERAS, *Les preposicions 'per' i 'per a' i els verbs 'ser' i 'estar' en català nord-occidental*, Lleida, Pagès, 2007, p. 147.

Doncs bé, en la figura 5 podem observar un títol de primer nivell compost en regular cursiva i un títol de segon nivell compost en versaleta regular; fins aquí, tot bé. Ara, no podem estar d'acord amb el fet que el número d'apartat es compoingui una vegada en cursiva i l'altra en rodona. Atès que el text general és compost en rodona, la numeració també ho hauria de ser.

I una qüestió afegida: per anar bé, després del punt que separa el número d'apartat del títol corresponent hi hauria d'haver un espai fix més gros que un espai de la barra espaciadora del teclat (per exemple, un quadratí⁷).

Com a detalls positius de disposició del text, en canvi, podem destacar d'aquest fragment el fet que s'hagin utilitzat el punt i l'espai com a separadors entre el número i el títol de l'apartat, i també que hi hagi més espai entre paràgraf de text i títol que entre títol i títol, i títol i paràgraf de text. Igualment, és una bona decisió entrar la primera línia de cada paràgraf, la qual cosa permet no haver de deixar cap línia en blanc entre paràgraf i paràgraf, amb l'estalvi d'espai consegüent.

Finalment, voldríem fixar-nos en un detall de bona aplicació dels recursos ortotipogràfics: l'ús de la cursiva en l'expressió «l'anomenat *mètode geogràfic*». Efectivament, quan emprem un verb de dicció (com ara *anomenar*, *dir*, *conèixer* [*per*]), la cosa anomenada o dita s'ha de destacar, tant si és un mot com si és una frase, mitjançant la lletra cursiva —preferentment— o bé les cometes —si volem destacar sobretot que es tracta d'una citació. Més endavant, tornarem a aquesta qüestió.

En la figura 6 podem observar diverses deficiències ortotipogràfiques. En primer lloc, sembla que els editors desconeixen que el títol d'apartat pot anar centrat o bé fer caixa⁹ per l'esquerra (com hem vist en la figura 5), ja que està entrat com

4.1.5 Funció lèxica

Juntament amb els contextos que acabem d'analitzar, hi ha altres contextos en què els clítics no s'identifiquen amb cap posició sintàctica ni remeten a cap antecedent lingüístic. Ens referim als anomenats clítics lèxics o inherents que apareixen en les oracions de (95).

- (95) a. Joan *se les* té amb tothom
 b. *Ho* hem passat molt bé
 c. Amb aquestes ulleres no *hi* veig gaire
 d. L'estudiant *se n'*ha anat indignat

FIGURA 6. Falta de domini dels recursos tipogràfics i de la disposició dels elements de la pàgina: apartats i lletres⁸

7. Un *quadratí* és l'espai que ocupa una emma majúscula del mateix cos que el text.

8. Júlia TODOLÍ, *Els pronoms personals*, València, Universitat de València, 1998, p. 92.

9. L'expressió *fer caixa* es refereix al fet d'alinear-se verticalment per l'esquerra (com és el cas) o per la dreta amb l'element de referència.

si fos un paràgraf més, la qual cosa és absurda i no facilita precisament la lectura del text.

D'altra banda, el sagnat del paràgraf és exagerat: entre un i dos quadratins és més que suficient. Aquesta entrada tan ostensiva que podem veure és deguda, segurament al fet que, determinats programes de tractament de textos tenen establerta una tabulació per defecte cada 1,25 cm, i durant la maquetació del llibre no s'ha corregit aquest «immens» i innecessari espai.

L'autora d'aquest treball ha optat per numerar els exemples i distingir-los dels números d'apartat posant el número d'exemple entre parèntesis. És un bon procediment, però potser seria preferible que els emmarqués amb claudàtors, ja que podria ser que alguna vegada hagi d'aparèixer la referència en l'exemple dins un parèntesi del text, amb la qual cosa es podria produir un contacte de parèntesi amb parèntesi, que no és gaire elegant i fins pot ser confusionari.

El que ja no és admissible és que les lletres que designen les diferents frases de cada exemple s'hagin compost en rodona. És imprescindible que aquestes lletres s'escriguin en cursiva, per a evitar confusions quan hi fem referència dins el text.

Per acabar-ho d'adobar, si ens fixem en el que diu el text del primer paràgraf, veiem que hi ha un verb de dicció («anomenats») que anuncia una cosa que després no destaca; en aquest cas concret, encara és més necessària la remarca, ja que són dues coses les anomenades: «clítics lèxics» i «[clítics] inherents». La frase s'hauria d'haver compost de la manera següent: «Ens referim als anomenats *clítics lèxics* o *inherents* [...]», o, encara millor, «Ens referim als anomenats *clítics lèxics* o *clítics inherents* [...]».

No hi ha res a dir, en canvi, pel que fa a l'ús de l'espai tot sol com a separador entre el número d'apartat i el títol corresponent, sempre que sigui un blanc fix ostensible (cal reconèixer que aquí és poc generós). Tampoc no és censurable que el títol s'hagi compost amb el mateix tipus que el text general del document; destaca poc, però si és del gust de l'autora, no hi ha res a dir.

El fragment de la figura 7 pertany a la mateixa obra que el de la figura 5; per tant, constatarem només els problemes que són diferents dels que ja hem comentat.

En primer lloc, si l'autor ha decidit de sagnar paràgrafs, aquesta decisió s'ha d'aplicar també als paràgrafs encapçalats per una lletra o un altre element enumerador. Per tant, és incorrecte que aquests paràgrafs precedits d'una lletra enumeradora comencin al marge esquerre, en comptes d'anar entrats com els altres paràgrafs. A més, el parèntesi de tancament que fa de separador (juntament amb l'espai) respecte al text que segueix hauria d'anar en rodona, i no en cursiva. Aquest és un altre defecte de segons quins programes de tractament de textos.

- b) Fixació.
- c) Permanència en un estat; qualitat adquirida (vista com a dependent); permanència en un lloc, en una feina.
- d) Residència.
- e) Estat transitori (reversible) d'un subjecte animat.
Ser
- f) Identitat.
- g) Simple atribució de qualitats (si no hi ha la intenció de c i e).
- h) Simple constatació o comprovació d'una qualitat (fins i tot accidental) d'un inanimat.
- i) Simple constatació de la presència en un lloc.

Solà assenyalava que s'ha de revisar la teoria que atribueix a *estar* el significat que veiem a *d*, i que el significat «permanència en un lloc, en una feina» també es pot expressar amb *ser*, potser amb alguna limitació.

[99] *Truca més tard: serà / estarà aquí fins a les set de la tarda.*

FIGURA 7. Falta de domini dels recursos tipogràfics i de la disposició dels elements de la pàgina: els paràgrafs¹⁰

En canvi, hem de lloar l'ús de la cursiva per a les lletres que designen els apartats, i també el fet que mantingui la cursiva d'aquesta lletra designadora dins el text (i, especialment, que no hi afegixi el parèntesi separador al darrere, absolutament inútil i inadequat).

Un altre aspecte criticable és no separar amb una mica d'espai vertical els exemples del text seguit i que el número de l'exemple faci caixa per l'esquerra amb el text general. També és bescantable que l'exemple, en doblar ratlla, no continuï just a sota de la te de «Truca». Com a cosa positiva dels exemples, en canvi, podem destacar l'ús dels claudàtors —preferibles als parèntesis, pel que hem dit més amunt.

L'última mostra d'aquest apartat (figura 8) ja no és un text seguit, sinó un element il·lustratiu del text; concretament, una taula de dades.

La primera cosa que crida l'atenció és que, tot i que porta número (cosa imprescindible per a poder-nos-hi referir des de dins el text seguit), no té títol, amb la qual cosa no sabem, d'entrada, de què es tracta, és a dir, quina informació recull. A més, torna a passar que un element encapçalador com és un títol (en aquest cas, de taula) no està centrat ni fa caixa per l'esquerra; sinó que està entrat —incorrectament— com si fos un començament de paràgraf.

10. Josep M. BOLADERAS, 2007, p. 110.

Taula 1

		casat						solter						vidu					
		ser		estar		haver-se o altres		ser		estar		quedar (-se)		ser		estar		quedar (-se)	
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Llardecans	Llar/ h		Q1 1																
	Llar/ d		1				Q1		Q1						1				
Aitona	Ait/ h1	Q1		Q1		Q1		Q1 en	Q1						Q1 ja				
	Ait/ h2				Q1				Q1						Q1				
	Ait/ h3		Q1						Q1						Q1				
	Altres					1									1				
Alcanó	Alc/ h		1	Q1	Q1 ja					Q1 en					Q1				Q1
	Alc/ d1								Q1						Q1				
	Alc/ d2								Q1						Q1				
Montoliu de Lleida	Mon/ h				Q1		Q1		Q1 1						Q1				Q1
	Mon/ d	Q1 1	Q1 ja 3											Q2	Q2				Q1

FIGURA 8. Falta de domini dels recursos tipogràfics i de la disposició dels elements de la pàgina: les taules¹¹

En segon lloc, en tota taula s'ha de poder distingir sempre la informació coneguda (els encapçalaments de columna, generalment) de la informació nova, és a dir, la que volem oferir als lectors. Doncs bé, per a diferenciar una classe d'informació de l'altra, es fan servir recursos tipogràfics com ara tipus de lletra diferents i un cos més petit que el text del contingut de la taula. A més, l'ús que es fa del gruix del filet per a separar columnes i tancar la taula no sembla gaire adequat.

2. LA TIPOGRAFIA CIENTIFICOTÈCNICA

La traducció d'obres d'especialitat al català o a altres llengües, imprescindible per a l'intercanvi de coneixement en aquest món globalitzat, requereix poder disposar de bones eines multilingües —electròniques i en paper— que facilitin aquesta tasca tan necessària; eines de què encara curtegem. Igualment, cal un bon domini de l'ortotipografia científicotècnica per a reeixir en aquestes traduccions. Malauradament, sembla que encara hi ha editors que no hi donen prou importància.

11. Josep M. BOLADERAS, 2007, p. 211.

b) *Gravedad terrestre*, en la superficie de la Tierra que suponemos esférica $r = R_T$

$$g_o = G \cdot \frac{M_T}{R_T^2}$$

sustituyendo valores se encuentra un valor aproximado $g_o = 9,8 \text{ m/s}^2$.

- Intensidad de la gravedad g en función de la distancia r al centro de la Tierra

$$g = g_o \cdot \frac{R_T^2}{r^2}$$

- Intensidad de la gravedad en función de la altura h sobre la superficie de la Tierra

$$g_h = g_o \left(1 - \frac{2h}{R_T} \right)$$

FIGURA 9. Incorreccions tipogràfiques i de disposició de les fórmules en un manual diccionari de física¹²

En la figura 9 podem veure un fragment d'un manual diccionari de física que no és cap model d'ortotipografia científicotècnica ni d'ortotipografia general.

D'antuvi, la paraula *terrestre* sembla que hagi patit un terratrèmol, ja que cada lletra està a una altura diferent respecte de la línia base de les minúscules. Així mateix, la primera rodoneta que encapçala els tipus d'intensitat és incompleta (aquest defecte pot ser degut a la impressió deficient d'aquest full concret o a una mala insolació de les planxes abans d'imprimir).

Si mirem les tres fórmules en paràgraf a part, cada fórmula està entrada d'una manera diferent (de fet, han d'anar sempre centrades) i a una distància vertical també diferent dels paràgrafs precedent i següent.

Finalment, si ens fixem en els símbols emprats, no n'hi ha cap en cursiva, malgrat que, si més no, haurien d'anar en aquest tipus de lletra els símbols de les magnituds (l_T no, perquè significa '[de la] Terra') i els de les constants de la física. A més, el símbol de la gravetat en la superfície terrestre, « g_o », hauria de ser « g_0 » (és a dir, «ge subzero»), per a distingir-lo del símbol de la intensitat de la gravetat que s'ha de calcular, « g ».¹³

Les tres fórmules (deixem de banda les que apareixen dins de text seguit, que també s'haurien de corregir) s'haurien d'haver compost, respectivament, de la manera següent:

12. Eduardo A. ARBONÈS, *Manual-diccionario de física*, Barcelona, Fausí, 1987, p. 94.

13. Fixem-nos que, segons la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada, el símbol de la gravetat s'escriu g (amb lletra de pal) i no g .

$$g_0 = G \cdot \frac{M_T}{R_T^2}$$

$$g_h = g_0 \cdot \frac{R_T^2}{r^2}$$

$$g_h = g_0 \left(1 - \frac{2h}{R_T} \right)$$

Un tercer i darrer aspecte important per a la llengua catalana és que no es vagi perdent, de mica en mica, la terminologia i la fraseologia tipogràfiques en la nostra llengua, basada en la rica terminologia de la tipografia tradicional que hem heretat de tants bons tipògrafs com hi ha hagut: no perdem de vista que les dues primeres impremtes que hi va haver als Països Catalans es van instal·lar l'any 1473 a les ciutats de Barcelona i València, les quals foren precedides a l'Estat espanyol només d'una altra, inaugurada un any abans.¹⁴

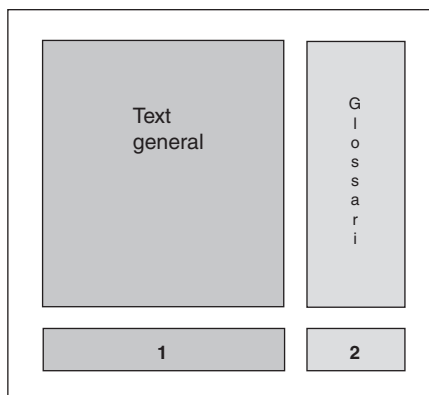
3. LA FIXACIÓ I LA DIFUSIÓ DELS TERMES TIPOGRÀFICS

A la vista de tots aquests despropòsits tipogràfics, fa quatre anys que bressolem un projecte que pugui combinar aquests tres eixos i donar resposta a les necessitats que hem palesat en els mots anteriors: la preservació de la terminologia i la fraseologia pròpies de la tipografia tradicional i de l'actual, la traducció més adequada de cada terme i expressió, i la compleció de la formació dels professionals que tenen com a àmbit de treball la confecció i la publicació de textos escrits. I quina millor manera de difondre la terminologia que dins el seu context?

Tanmateix, volem fer una obra «diferent» (si és que hi pot haver res que no hagi estat inventat ja): la nostra voluntat és també acostar les persones interessades en aquestes arts —les arts gràfiques— als procediments, les tècniques, les eines i els conceptes que s'hi manegen, i tot això ho volem fer amb un llenguatge planer que no estalviarà termes especialitzats —els que siguin imprescindibles per a la bona comprensió del discurs tipogràfic—, però procurarà fer-los comprensibles en l'indret mateix on apareguin per primera vegada en el llibre; de tal manera que els lectors no hauran de recórrer sistemàticament a un diccionari de definicions per a entendre els conceptes que s'hi aniran desgranant suaument, com si volguéssim tan sols desenvolupar un discurs agradable sobre tots els elements i tots els detalls que

14. La primera impremta de l'Estat espanyol s'instal·là a Segòvia el 1472 (vegeu José MARTÍNEZ DE SOUSA, *Diccionario de bibliología i ciencias afines*, 3a ed., Gijón, Trea, p. 502).

cal tenir en compte a l'hora de confegir un llibre, és a dir, la màgia de fer unes pàgines impreses relligades per a l'ús i gaudi de totes les persones, siguin professionals o no, relacionades amb l'edició de textos. En la figura 10 podem veure la disposició dels diferents elements de la pàgina bàsica del manual que hem concebut.

1. Notes al text general 2. Notes al glossari

FIGURA 10. Diagramació aproximada de la pàgina de l'obra projectada

I encara hi ha una altra pretensió dels autors d'aquesta futura obra sobre tipografia: presentar tota aquesta informació amb una il·lustració profusa i diàfana que faci més assequibles els termes que seran el canemàs de tota l'obra, especialment els que poden costar més d'entendre únicament amb una definició o una explicació aproximades.

4. UN HOMENATGE MERESCUT

Finalment, hem de dir que no pretenem fer un diccionari de tipografia, sinó un manual bàsic de les arts gràfiques amb un vocabulari multilingüe final. No cal dir que, amb la nostra obra, volem retre també un petit homenatge a Miquel Joseph i Mayol (figura 11), autor del llibre *Com es fa un llibre. Diccionari de les arts gràfiques*, publicat per primera vegada l'any 1971 i reeditat diversos cops fins al 1991 (figura 12). Es tracta, fins ara, de l'única obra moderna sobre tipografia publicada en català.

Per tant, aquest projecte vol combinar la fixació terminològica, en català i en relació amb les altres llengües de cultura més properes, amb la difusió de la nostra terminologia de les arts gràfiques entre els professionals i els profans. També vo-

FIGURA 11. Miquel Joseph i Mayol¹⁵
(Granollers, 1903 - Ciutat de Panamá, 1983)

FIGURA 12. Coberta de la primera edició
de l'única obra de tipografia en català
publicada durant el segle XX

lem que sigui una eina útil per als traductors i els correctors de textos en general, gràcies a les equivalències que hi haurà —sempre que sigui possible— en sis idiomes: anglès, alemany, espanyol, francès, italià i portuguès.

I tota aquesta informació estarà disposada d'una manera agradable a la vista i a la lectura, en què es combinarà la informació escrita amb la il·lustració, a fi de demostrar també que *l'art de fer un llibre* requereix complir dues premisses: la *legibilitat* i el *bon gust*.

Això és el que esperem demostrar en unes tres-centes pàgines ben editades. Si hi reeixim, amigues i amics lectors, sereu les primeres i els primers de saber-ho.

15. La fotografia ha estat manllevada del treball de Josep GRAU, «Miquel Joseph i Mayol: vida i obra d'un granollerí singular», a *Ponències: Anuari del Centre d'Estudis de Granollers*, Granollers, Centre d'Estudis de Granollers, 2006 [2007], p. 93. Agraïm a l'Associació Cultural de Granollers que ens hagi permès de reproduir-la aquí.